

RECENZIE EVENIMENT. CONFERINȚA NAȚIONALĂ CONSACRATĂ CENTENARULUI MARIÍ UNIRI: UN SECOL DE STAT NAȚIONAL, UNITAR ȘI INDIVIZIBIL

Ioana Drăgoi

În data de 27 noiembrie 2018, a avut loc conferința națională consacrată Centenarului Marii Uniri, *Un secol de stat național, unitar și indivizibil*. Evenimentul a fost organizat de Curtea Constituțională a României în colaborare cu Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române. Invitații la acest eveniment au fost: acad. Ioan-Aurel Pop, Președintele Academiei Române; acad. Răzvan Theodorescu, Vicepreședintele Academiei Române; acad. Ion Guceag, Vicepreședinte al Academiei de Științe a Republicii Moldova; domnul Victor Popa, delegatul Președintelui Curții Constituționale a Republicii Moldova; prof. Sorin Popescu, Președintele de Secție al Consiliului Legislativ; avocat dr. Gheorghe Florea, Președintele Uniunii Naționale al Barourilor din România; prof. univ. dr. Mircea Duțu, Director al Institutului de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”.

Conferința a fost deschisă de Președintele Academiei Române, Acad. Ioan-Aurel Pop. În discursul domniei sale, acesta a subliniat importanța constituționalismului pentru stabilirea regimului democratic, punctând totodată faptul că etapele formării României au fost în strânsă legătură cu constituțiile democratice:

„România s-a format nu într-un an, nu în doi, ci de-a lungul multor secole de lucrare a poporului român asupra lui însuși, după cum ar fi spus Nicolae Bălcescu, cel care a ars ca o flacără pentru România și n-a apucat s-o vadă împlinită. În acest proces îndelungat, constituționalismul a reprezentat o călăuză extraordinară pentru instaurarea unui regim democratic. Treptele formării României merg mână în mână cu constituțiile democratice ale României, ceea ce reprezintă pentru noi nu numai o marcă a modernității, dar și o marcă a sincronizării noastre cu civilizația europeană, așa cum a început să ne spună Titu Maiorescu la Iași și cum a continuat Eugen Lovinescu în faimoasa lui teorie a sincronismului cu civilizația de succes a Occidentului”.

Președintele Academiei a reamintit celor prezenți în sală faptul că:

„...în Declarația de unire a Transilvaniei cu România, care a fost cea mai elaborată dintre toate și la care au lucrat capete luminate din România și din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș, sunt prevăzute principii constituționale”.

Mai mult, în această declarație este menționat de două ori termenul de autonomie: în primul caz, când se referă la autonomia provizorie a Transilvaniei, iar în al doilea caz, cuvântul autonomie se referă la „autonomia tuturor confesiunilor din stat”.

„Și în acea declarație se folosește cuvântul autonomie de două ori. O dată când se prevede autonomia provizorie a Transilvaniei până la integrarea sa definitivă

în statul român, integrare care urma să se facă odată cu întrunirea Constituintei, ceea ce s-a respectat pe deplin. Și, în urma acestui fapt, în momentul în care s-a convocat Constituanta, și Consiliul Dirigent, și Marele Stat Național și-au încetat activitatea ca organisme de tip guvernamental și, respectiv, parlamentar, care pe toată durata funcționării lor au fost subordonate Guvernului de la București și Parlamentului de la București. Prin urmare, ideea de autonomie s-a aplicat Transilvaniei pentru o perioadă limitată, care e prevăzută în declarație”.

În încheierea discursului, acesta a îndemnat pe cei prezenți la conferință să fie recunoscători generației care a reușit să realizeze Marea Unire:

„Noi cei de astăzi nu putem decât să fim recunoscători generației de acum 100 de ani care a reușit să împlinească un ideal inclusiv din punct de vedere constituțional la nivelul celor mai avansate state ale Europei de atunci, iar pentru asta, puterea legislativă de atunci și poporul român de astăzi, în întregimea lui, pot fi recunoscători, trebuie să cunoască aceste lucruri și să le transmită mai departe generațiilor care vor veni”.

În continuare, cuvântul a fost dat Vicepreședintele Academiei Române, acad. Răzvan Theodorescu, care a susținut lucrarea *Procesul istoric de constituire și afirmare a statalității române moderne*. În prezentarea sa, acesta a descris evoluția statalității noastre începând cu principii pământenii și continuând cu dinastiile românești, Unirea Principatelor de la 1859, aducerea principelui Carol pe tronul României în 1867, la Războiul de Independență. Acesta a menționat și faptul că toate aceste realizări, care au culminat cu Marea Unire de la 1918, au fost înfăptuite de două generații de oameni de stat. În încheiere, a menționat că în prezent nu se mai poate vorbi de o astfel de generație, dar îi îndrumă pe oamenii politici să reflecteze asupra trecutului și să învețe din el.

„De exact 65 de ani, iau ca reper dispariția lui Maniu, România nu mai cunoaște un om de stat, situație puțin obișnuită, dar explicabilă prin deceniile precomuniste, comuniste și post-comuniste... de la ultimul proiect de țară, oamenii politici români dintre care niciunul nu poate astăzi pretinde statura de om de stat, au măcar datoria de a reflecta la acest trecut și a învăța ceva din el”.

În continuarea primei părți a conferinței, a avut loc și lansarea a două cărți. Prima lucrare se numește *Controlul de constituționalitate: între tradiție și modernitate* și este coordonată de președinții Valer Dorneanu și Mihai Poalelungi. Această carte reprezintă rezultatul unei colaborări între Curtea Constituțională a României și Curtea Constituțională a Republicii Moldova. Lucrarea este împărțită în patru capitole: Contribuții naționale ale judecătorilor din România și Republica Moldova; Jurisprudența interbelică; Jurisprudența Curților Constituționale ale României și a Republicii Moldova; Filosofia dreptului.

A doua carte prezentată a fost *Enciclopedia Juridică Română*, volumul I, literele A–C, lucrare coordonată de Iosif Urs și Mircea Duțu. Această cercetare științifică este o lucrare dedicată științei dreptului, la care au contribuit peste 100 de persoane. Profesorul Iosif Urs, cel care a prezentat această carte, a menționat faptul că realizarea acestei enciclopedii reprezintă un proiect oportun și necesar prin terminologia și acuratețea explicării.

Cea de-a doua parte a conferinței a fost dedicată sesiunii științifice, ce a fost deschisă de vicepreședintele Academiei de Științe a Republicii Moldova, Acad. Ion Gugeac. Aceasta a susținut lucrarea *Actele de autodeterminare ale provinciilor românești reunificate, fundament juridico-politic al Marii Uniri*, în care a prezentat principiile și doleanțele provinciilor românești, făcând referire totodată la Legea fundamentală provizorie și Manifestul Cultural Român.

Valer Dorneanu, președintele Curții Constituționale a României, a susținut lucrarea *Reperete constituțional-legislative ale formării statului român modern*. Acesta a prezentat etapele ce s-au realizat pentru elaborarea fundamentelor politice și juridice. Astfel, discursul a pornit de la statul dac al lui Burebista, a continuat cu feudalismul timpuriu, reformele lui Alexandru Ioan Cuza și a ajuns până la Constituțiile de la 1866, 1923, dar și la Constituția din 1991 revizuită în anul 2003.

„Putem spune, cu oarecare mândrie, că această Constituție este prima adoptată de o Adunare Constituantă special constituită în acest scop și prima Constituție adoptată de popor ca urmare a unui referendum național dintre țările foste comuniste. Textul Legii fundamentale a preluat cele mai valoroase tradiții din Constituția din 1923 și a consacrat practic drepturile și libertățile fundamentale prevăzute în actele internaționale și în constituțiile țărilor democratice”.

Un alt subiect asupra căruia președintele Curții Constituționale a României și-a îndreptat atenția în discursul său a fost Constituția României, subliniind faptul că aceasta nu este încălcată de unele autorități publice.

„Constituția României și-a dovedit indubitabil valabilitatea și viabilitatea, constituind un corp de principii și norme concordante cu evoluțiile democratice proprii statelor și națiunilor moderne. Dar viața a dovedit că nici Legea fundamentală a statului nu poate fi veșnică, imuabilă. În funcție de mutațiile intervenite în societatea noastră, Constituția trebuie supusă unei adaptări la realitate și unei validări sociale raportate la imperativele prezentului și viitorului națiunii române. Până atunci, Constituția ar trebui să rămână reperul și condiția fundamentală a statului nostru de drept. Din păcate, până atunci când vom avea o asemenea optică despre Constituție, trebuie să constatăm chiar în aceste momente jubiliare că actul nostru fundamental, Constituția țării, nu este pentru toți reperul sacrosanct, cel al statului de drept, al democrației, fiind de mulți invocată, mai puțin respectată, fiind adesea contestată și chiar încălcată chiar de unele autorități publice care ar trebui să-i fie pavăză”.

Președintele de Secție al Consiliul Legislativ, prof. Sorin Popescu, a susținut lucrarea *Unificarea legislativă și progresul juridic*. Acesta a realizat o trecere în revistă a modului în care s-a realizat unificarea Codului Penal și a Codului Civil, dar și cum a apărut noul Cod Comercial Român, subliniind astfel progresul juridic realizat în România.

„Momentul care a marcat în mod semnificativ opera de unificare a legislației de pe teritoriile românești reîntregite a fost înfăptuirea efectivă în anul 1925 prin legea Consiliului Legislativ ale cărei atribuții au fost fixate prin Constituția din 1923, unde în articolul 76 se stabilea citez «Se înființează Consiliul legislativ al cărui menire este să ajute în mod consultativ la facerea și coordonarea legilor emanând fie de la puterea executivă, fie din inițiativa parlamentară, cât și la întocmirea regulamentelor generale de aplicare a legilor»”.

Avocat dr. Gheorghe Florea, președintele Uniunii Naționale a Barourilor din România, a ținut o prelegere pe baza lucrării științifice *Unificarea organizării avocaturii prin crearea Baroului României Mari*, care a cuprins descrierea celor mai importante evenimentelor care au contribuit la unificarea organizării avocaturii. Acesta a mărturisit și faptul că, în urma analizării arhivelor, a identificat participanții de la Marea Adunare Populară din Transilvania.

„După ce am editat anul acesta o monografie, de circa 600 de pagini, în care este prezentată toată contribuția avocaților din Banat și Transilvania la realizarea Marii Uniri, am identificat peste 60% dintre participanți la Marea Adunare Populară din Transilvania de la 1 decembrie”.

Prof. univ. dr. Mircea Duțu, Directorul Institutului de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, a susținut lucrarea *Știința dreptului și cultura juridică românească în ultimul secol*. Acesta a dorit prin lucrarea sa să prezinte cum stau lucrurile din punct de vedere juridic, iar pentru a realiza acest lucru a prezentat în materialul său o serie de întrebări și răspunsuri pentru domeniul în cauză. În încheiere, prof. univ. dr. Mircea Duțu a îndrumat ascultătorii să nu privească justiția din puncte de vedere politic, ci din perspectiva a ceea ce au realizat deja juriștii, și anume Marea Unire.